

Vergaderjaar 2020–2021

34 952

Investeren in Perspectief – Goed voor de Wereld, Goed voor Nederland

Nr. 123

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR BUITENLANDSE HANDEL EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 11 januari 2020

Hierbij stuur ik u het rapport van de Adviesraad Internationale Vraagstukken «Digitalisering en jeugdwerkgelegenheid in Afrika»¹. Het rapport verscheen op 11 september 2020 in reactie op mijn adviesvraag van 26 april 2019 betreffende de invloed van digitalisering en automatisering op de werkgelegenheid in Afrika en hoe het Nederlandse ontwikkelingsbeleid kansen voor jongerenwerkgelegenheid zou kunnen vergroten.

Werkgelegenheid is een enorme uitdaging voor het Afrikaanse continent met haar zeer jonge bevolking². Jaarlijks komen zo'n twaalf miljoen jongeren de arbeidsmarkt op, terwijl er slechts drie miljoen banen beschikbaar komen³. Tegelijkertijd zien we sterke effecten van digitalisering in de maatschappij en op werkgelegenheid. Onder invloed van COVID-19 is de wereld wat digitalisering betreft in een stroomversnelling gekomen. Het bevorderen van kansen voor jongeren op een gedigitaliseerde arbeidsmarkt is daardoor alleen maar urgenter geworden.

Het AIV-advies geeft een brede analyse van de mondiale geopolitieke en economische ontwikkelingen die samenhangen met digitalisering. Het rapport laat zien dat digitalisering een complex van uiteenlopende factoren is dat vraagt om intensieve samenwerking tussen verschillende disciplines. Dit komt tot uitdrukking in de vier voorwaarden die de AIV noemt voor jeugdwerkgelegenheid in de digitale economie: toegang tot digitale technologieën en informatie; online veiligheid en vertrouwen; relevante vaardigheden; en verbeterde arbeidsvoorwaarden en positie voor mensen in de informele sector. De AIV waarschuwt in het rapport voor de huidige monopolistische positie van de grote platformbedrijven:

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

² Zo'n 60% van de bevolking in Sub-Sahara Afrika is jonger dan 25 jaar oud of jonger.

³ *Jobs for Youth in Africa – Strategy for Creating 25 Million Jobs and Equipping 50 Million Youth 2016–2025* African Development Bank Group 2016

universele, veilige toegang tot internet dient te worden bewaakt als een *public good*, waarbij Afrikaans eigenaarschap essentieel is. Daarnaast onderstreept de AIV dat bijzondere aandacht vereist is voor de extra grote uitdagingen voor vrouwen en meisjes.

Met deze adviezen bevestigt de AIV de keuzes van het huidige BHOS-beleid, verwoord in de nota «Investeren in perspectief» (Kamerstuk 34 952, nr. 1), die verder zijn uitgewerkt in de Digitale Agenda voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking en de *Youth at Heart*-strategie. Het rapport doet negen concrete aanbevelingen om dit beleid kracht bij te zetten. Dwarsdoorsnijdende aandachtspunten voor verbetering zijn het tegengaan van versnippering van beleid en samenwerking in multilateraal verband. Deze neemt het kabinet ter harte. Sinds het afgelopen jaar bestaat binnen het ontwikkelingsbeleid extra aandacht voor vermindering van fragmentatie van activiteiten en het belang van opschalen van succesvolle programma's. Op het gebied van digitalisering heeft Nederland zich eind dit jaar aangesloten bij de «*Digital4Development-hub*» waarin Europese lidstaten samenwerken voor meer impactvolle investeringen in digitalisering voor ontwikkeling. Ook in andere verbanden zoekt Nederland multilaterale samenwerking op voor het adresseren van digitale kansen en uitdagingen.

Hieronder schetst het kabinet aan de hand van de bevindingen uit het rapport hoe Nederland bijdraagt aan de vier voorwaarden voor jeugdwerkgelegenheid in een digitaliserende arbeidsmarkt.

Digitaal werk toegankelijk maken

De AIV beschrijft in het rapport het belang van toegang tot onder meer (betaalbaar) internet en energie als voorwaarde voor werkgelegenheid in de digitale economie. Nederland investeert hierin via diverse infrastructuur- en energieprogramma's zoals *DRIVE* en *Energising Development* (EnDev). Nederland stimuleert daarnaast een duurzame en praktische aanpak ter bevordering van werkgelegenheid voor jongeren in rurale en afgelegen gebieden in een digitale economie. Een voorbeeld hiervan is het *Geodata for Agriculture and Water*-programma, waarbij lokale bedrijven en ngo's applicaties en content produceren voor kleinschalige boeren, waaronder ook veel jonge boeren.

Daarnaast stelt het rapport dat er meer nodig is dan «harde toegang», namelijk ook toegang tot informatie en diensten die relevant zijn voor de doelgroep en passen bij lokale behoeften en mogelijkheden. Het kabinet onderschrijft dit belang volmondig. Dat is waarom de *Youth at Heart*-strategie in de kern draait om participatie van jongeren. Zij moeten de kans krijgen om zelf mede vorm te geven aan hun toekomst, ook in het digitale domein. Nederland organiseerde daarom het eerste, volledig virtuele *Youth at Heart Forum* op 2 november 2020, waarin jongeren uit meer dan 100 landen in gesprek gingen met beleidsmakers om hun prioriteiten kenbaar te maken, onder meer op het gebied van digitalisering en werkgelegenheid. Nederland zal samen met jongeren, ambassades en andere partners zogenoemde *road after* evenementen organiseren om de prioriteiten van jongeren op het gebied van onderwijs en werk handen en voeten te geven in beleid en programma's. Digitalisering hoort daar onvermijdelijk bij.

Digitaal werk veiliger en betrouwbaarder maken

In het rapport roept de AIV op om in te blijven zetten op veiligheid in het digitale domein. Nederland zet daar actief op in, onder meer door Afrikaanse overheden te ondersteunen op het gebied van cybersecurity

via het door Nederland opgerichte Global Forum on Cyber Expertise (GFCE). Deze capaciteitsopbouw stelt overheden in staat stevigere instituties op te bouwen en wet- en regelgeving op te stellen. Dit bevordert Afrikaans eigenaarschap, zoals de AIV aanbeveelt. Mensenrechten zijn een centraal uitgangspunt in het werk van Nederland en de GFCE op het gebied van cybersecurity.

Via de *Freedom Online Coalition* werkt Nederland met 32, deels Afrikaanse, landen aan ontwikkeling en naleving van internationale normen gericht op een open, vrij en veilig internet. Via het *Digital Defenders Partnership* versterkt Nederland de digitale weerbaarheid van maatschappelijke organisaties wereldwijd, zodat mensenrechtenverdedigers zich kunnen beschermen tegen digitale bedreigingen en *online* veilig kunnen werken. Ook steunt Nederland organisaties zoals *AccessNow* en *Freedom House* om zogenoemde «*shut downs*» – het blokkeren van digitale vrijheden – tegen te gaan. Hiermee zet Nederland zich in voor het beschermen van een veilige ruimte online, zodat mensen en jongeren ideeën kunnen uitwisselen, kennis kunnen vergaren en zich kunnen uitspreken over zaken die op hen betrekking hebben.

Relevante vaardigheden voor digitale economie integreren in het onderwijs

De AIV onderstreept dat digitalisering ingrijpende consequenties heeft voor de vaardigheden die vereist zijn op de arbeidsmarkt. Het gaat daarbij niet alleen om technische vaardigheden, maar ook om hogere cognitieve vaardigheden en *soft skills* die nodig zijn om actief in een gedigitaliseerde samenleving te participeren. Het gaat dan bijvoorbeeld om probleemoplossend vermogen, kritisch denkvermogen en werken in teamverband.

Het versterken van digitale geletterdheid van kinderen en jongeren is een prioriteit in de Digitale Agenda. Zo steunt Nederland sinds 2018 het *Global Partnership for Education* (GPE) dat zich vanaf 2021 meer gaat richten op *21st Century Skills* in basis- en voortgezet onderwijs in ontwikkelingslanden. Ook steunt Nederland *Generation Unlimited* dat bijvoorbeeld in Niger via het «*Connect My School*»-initiatief digitale geletterdheid en *soft skills* van jongeren zal verbeteren. Het *Orange Knowledge Programme* biedt kansen voor (digitale) capaciteitsopbouw van beroeps- en hoger onderwijs in het Zuiden via samenwerking met Nederlandse kennisinstellingen.

Digitaal werken beter en waardiger maken

De AIV beveelt aan om in te zetten op begeleiding van jongeren bij hun eerste stappen op de formele arbeidsmarkt en het stapsgewijs «formaliseren» van hun (micro)bedrijf, zodat ze meer kans hebben op fatsoenlijk werk en een duurzaam inkomen. Nederland investeert in de transitie van onderwijs naar werk via onder meer het *Challenge Fund for Youth Employment* en het *Nexus Skills/Jobs*-programma, waardoor jongeren de mogelijkheid krijgen een beter bestaan op te bouwen in de formele economie. Samen met de *African Development Bank* en door middel van het *Orange Corners*-programma ondersteunt Nederland jonge ondernemers in Afrika en het Midden-Oosten. Ondernemerschap en lokale innovaties zijn essentieel voor het bevorderen van lokaal digitaal leiderschap, een meer pluriform digitaal landschap en het doorbreken van de monopolypositie van grote technologiebedrijven. Daarbij wordt ook aandacht besteed aan toegang tot financiële diensten, onder meer via FMO en het *Dutch Good Growth Fund*.

Ook doet de AIV op dit punt aanbevelingen om samenwerking tussen actoren te bevorderen, publiek-private financiering te stimuleren en de focus te richten op een duurzame sectorale aanpak. Nederland zet zich samen met diverse andere stakeholders in voor verbetering van de aansluiting van Afrikaanse markten op internationale digitale handel. Handel is immers een motor voor groei die banen creëert, armoede vermindert en economische kansen vergroot. Via het platform *eTrade for All* wordt ingezet op kennisontwikkeling en capaciteitsopbouw, via *TradeMark East Africa* wordt regionale samenwerking versterkt voor het efficiënter bedrijven van handel, bijvoorbeeld met behulp van digitale handelscertificaten. Via de WTO zet Nederland in op een gelijk speelveld voor eerlijke internationale digitale handel.

Versterking van de deelname van meisjes en vrouwen

Het AIV-advies beveelt aan om in te zetten op het wegnemen van discriminerende praktijken die de deelname van meisjes en vrouwen aan de digitale economie in de weg staan. Dit advies sluit goed aan op de bredere inzet van het BZ-beleid, waarin vrouwenrechten en gendergelijkheid dwarsdoorsnijdende thema's zijn. In de programma's gericht op onderwijs en werkgelegenheid wordt een gender-benadering toegepast, waarbij wordt geanticipeerd op uitdagingen voor vrouwen en meisjes om deel te nemen aan de digitale economie. Zo steunt Nederland het *eTrade for Women*-programma van UNCTAD voor de versterking van vrouwelijke ondernemers in de digitale economie. Ook zet Nederland in op verminderen van uitsluiting van vrouwen en meisjes via de *Digital Inclusion Benchmark*. Hiermee worden technologiebedrijven aangesproken op hun bijdrage aan de verbetering van de toegang voor vrouwen en meisjes tot digitale middelen.

Het kabinet constateert op basis van het AIV-advies en de reeds lopende programma's dat het op de goede weg is, neemt de aanbeveling van de AIV graag ter harte en zal deze weg dan ook vervolgen ten bate van meer jeugdwerkgelegenheid in Afrika.

De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
S.A.M. Kaag